

2025-09-01

Infoklass: 1

Diarienummer:
KFM 9965-2025

Justitiedepartementet
Enheten för lagstiftning om allmän ordning
och säkerhet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L4@regeringskansliet.se

Säkerhetsskyddslagen – ytterligare kompletteringar (SOU 2025:42)

(Ju2025/00915)

Kronofogdemyndigheten (Kronofogden) motsätter sig inte förslaget att myndigheten ska verkställa tvångsåtgärder enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585), avsnitt 6.4. Kronofogden avstyrker dock den föreslagna regleringen som behöver kompletteras i flera avseenden.

Kronofogden tillstyrker förslagen om ett utökat uppgiftsutlämnande och utökad uppgiftsskyldighet, avsnitt 7.5.7 och 7.9, men påtalar att regleringen bör träda i kraft vid en senare tidpunkt än den 1 juli 2026. Anledningen är att det inte är möjligt att hantera den it-utveckling som krävs för det praktiska genomförandet av förslagen inom föreslagen tid.

Kronofogden instämmer i utredningens bedömning att kostnadsökningen för de tekniska lösningar som krävs för en ändamålsenlig informationsöverföring till Säkerhetspolisen inte kan hanteras inom ramen för redan tilldelade medel. Kronofogden yrkar därför en ökning av myndighetens anslag med 5,5 miljoner kronor (engångsbelopp) för att täcka kostnader för utveckling av it-system.

I övrigt har Kronofogden inga synpunkter på förslagen.

1 Synpunkter på avsnittet om verkställighet (6.4.4)

Generella aspekter

I betänkandet finns överväganden om att verkställighet av beslut om bevissäkring enligt skatteförfarandelagen (2011:1244) ska tjäna som modell även i fråga om tvångsåtgärder enligt säkerhetsskyddslagen.

Kronofogden anser i och för sig att förfarandet för bevissäkring enligt skatteförfarandelagen lämpligen kan tjäna som modell för en reglering av verkställighet av tvångsåtgärder enligt säkerhetsskyddslagen.

Kronofogden avstyrker däremot den föreslagna lydelsen av bestämmelserna om Kronofogdens verkställighet av tvångsåtgärder enligt säkerhetsskyddslagen av följande skäl.

För all tvångsmedelsanvändning gäller att en myndighet inte får vidta ingripande åtgärder mot enskilda utan att det finns stöd i lag eller annan författning.

Förfarandet och arbetssättet för verkställighet av bevissäkringar är endast i begränsad utsträckning uttryckta i författningar. Bestämmelserna kompletteras av upparbetade tillvägagångssätt som bland annat återges i Skatteverkets rättsliga vägledning om bevissäkring och i handböcker.

Som redogörs för i betänkandet (s.151) anger Skatteverkets rättsliga vägledning att det är Skatteverkets granskningsledare som avgör i vilka utrymmen som eftersökning ska ske vid verkställighet av bevissäkring. Det är också granskningsledaren som avgör vilka handlingar som omfattas av bevissäkringsbeslutet. Därtill anges att granskningsledaren alltid måste vara närvarande under förrättningen. Detta är en förutsättning för att ansvars- och rollfördelningen ska fungera i praktiken.

Likaså har Skatteverket och Kronofogden upparbetade arbetssätt för bland annat planering av bevissäkring, hanteringsfrågor och kontaktvägar. De två myndigheternas samarbete och erfarenhet kompletterar därmed förfarandereglererna genom myndigheternas förfarandebeskrivningar. Detta låter sig också göras mellan två myndigheter som med relativ frekvens hanterar dessa ärenden.

Avsaknaden av författningsregleringar förklaras av historiska skäl. Lagstiftningen om bevissäkring i skatteförfarandelagen härstammar från bestämmelserna i den upphävda lagen (1994:466) om särskilda

tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet, som alltså tillkom i en tid då Skatteverket och Kronofogden ingick i samma myndighetsorganisation.

Det nu föreslagna förfarandet för verkställighet av tvångsåtgärder enligt säkerhetsskyddslagen kommer däremot att skilja sig avsevärt från det för bevissäkring i fråga om antalet myndigheter som kan besluta om en tvångsåtgärd. Myndigheternas erfarenhet av denna typ av beslut kan också antas skilja sig åt. Antalet beslut om tvångsåtgärder enligt de föreslagna bestämmelserna har bedömts bli begränsat, vilket innebär att det inte heller kommer finnas ett upparbetat förfarande.

I situationer då svårbedömda förfarandefrågor uppstår kan därför även en oerfaren tillsynsmyndighet vara ansvarig för åtgärderna vid verkställigheten. Utan tydliga bestämmelser saknas förutsebarhet men också guidning för den ansvariga myndigheten. Detta är också problematiskt ur ett rättssäkerhetsperspektiv och försvårar ansvarsutkrävande vid felaktig tillämpning av regelverket. Eftersom det är fråga om tvångsmedel är det, som redan nämnts, av särskild vikt att förfarandet liksom roll- och ansvarsfördelningen har gjorts tydligt genom författning.

Kronofogden anser därför att det inte är tillräckligt att hänvisa till förfarandet om bevissäkring i motivuttalanden. Det faktiska förfarandet liksom tydliga regler om roll- och ansvarsförhållanden bör regleras. Härutöver vill Kronofogden särskilt belysa följande aspekter.

Dokumentation

Eftersom tvångsmedel innebär ett intrång för den enskilde är det angeläget att sådana ingrepp alltid dokumenteras. Det gäller både besluten och verkställigheten av dem. Bristfällig dokumentation försvårar eller omöjliggör kontroll i efterhand.

Kronofogden delar således inte bedömningen att det är tillräckligt med en muntlig begäran om medverkan i fråga om en tvångsåtgärd enligt säkerhetsskyddslagen. En annan sak är att det inte finns något hinder mot att tillsynsmyndigheten initierar en kontakt muntligen för att underlätta planeringen av en sådan åtgärd, i synnerhet när det är fara i dröjsmål. Det bör därför finnas en reglering för hur dokumentation av Kronofogdens medverkan bör ske, antingen hos tillsynsmyndigheten eller hos Kronofogden.

Hantering av handlingar

Vid verkställighet av bevissäkring har Kronofogden inte ansvar eller beredskap för att omhänderta eller transportera handlingar. Om samma

ordning ska gälla för verkställighet av tvångsåtgärder enligt säkerhetsskyddslagen bör det regleras att den beslutande myndigheten ansvarar för att omhänderta handlingar. Som Kronofogden kommer att utveckla under avsnitt 3 i remissvaret skulle en annan ordning utmynna i en annan ekonomisk påverkan på myndigheten.

Verkställighet med hjälp av tekniska hjälpmedel

Den föreslagna regleringen innehåller inga formella begränsningar i fråga om Kronofogdens ansvar för verkställighet som kräver it-forensisk kompetens eller tekniska hjälpmedel. Det går inte att utesluta att ett sådant behov upptäcks först under en förrättning, dvs. under pågående verkställighet.

Det är således rent formellt möjligt för en tillsynsmyndighet att begära verkställighetsåtgärder av Kronofogden som förutsätter användning av tekniska hjälpmedel, trots att bedömningen i betänkandet är att Kronofogden inte kan bistå med it-forensisk kompetens (s. 152).

Det är inte lämpligt att avgränsa Kronofogdens ansvar för verkställighetsåtgärder genom motivuttalanden. Om den föreslagna regleringen ska mynna ut i en begränsning av Kronofogdens ansvar i fråga om verkställighet med hjälp av tekniska hjälpmedel bör det regleras särskilt. Det bör framgå att Kronofogden inte ska bistå med it-forensiker eller annars genomföra, kopiera eller omhänderta digitalt lagrat material. Även här påpekas att en annan ordning skulle få betydande ekonomisk påverkan för Kronofogden, vilket framgår av avsnitt 3 i remissvaret.

Avslutande synpunkter

Sammanfattningsvis kan inte bestämmelserna om bevissäkring ensam tjäna som förlaga för ett förfarande som ska kunna tillämpas av väsentligen fler tillsynsmyndigheter med begränsade erfarenheter av de aktuella tvångsåtgärderna.

Kronofogden anser, som redan nämnts, att förfarandet behöver vara reglerat genom författning i större utsträckning samt kompletteras av möjlighet för exempelvis Säkerhetspolisen att meddela verkställighetsföreskrifter. Det är viktigt att Kronofogdens uppgifter kommer till uttryck i lag.

Kronofogden anser därför att förslagen bör kompletteras innan de läggs till grund för lagstiftning.

2 Synpunkter på avsnittet om informationsutbyte av uppgifter som behandlas hos Kronofogden (7.5.7 och 7.9)

De praktiska kraven på erforderlig och säker digital informationsöverföring som den utökade och löpande registerkontrollen innebär gör att Kronofogden behöver utveckla en ny informationstjänst.

Kronofogden har uppskattat tidsåtgången för detta till 12 månader och konstaterar att bestämmelserna om den utökade uppgiftsskyldigheten föreslås träda i kraft den 1 juli 2026. Eftersom Kronofogden också behöver ökade anslag för att hantera kostnaderna för detta kan it-utvecklingsåtgärderna inte faktiskt inledas innan åtgärderna har beslutats och medel tillskjutits. Kronofogden vill också poängtera att myndigheten inte har möjlighet att ta i bruk nya it-system under sommarmånaderna.

Förslaget lämnar inte tillräcklig tid för ett praktiskt genomförande av den it-utveckling som krävs för att lämna ut uppgifter på ett ändamålsenligt och tillräckligt säkert sätt. Kronofogden bedömer därför att de aktuella bestämmelserna bör träda i kraft vid en senare tidpunkt än den föreslagna.

3 Synpunkter på ekonomiska konsekvenser (avsnitt 9.4.2 och 9.5.3)

Verkställighet (9.4.2)

Så som Kronofogden tidigare har framfört till utredningen bedöms den nuvarande organisationen och beredskapsnivån i stort sett vara tillräcklig för att klara av verkställighet av tvångsåtgärder enligt säkerhetsskyddslagen. Det gäller under förutsättning att Kronofogdens roll är tydlig och avgränsad i enlighet med vad som tidigare har redogjorts för under avsnitt 1 i remissvaret. Utgångspunkten för beräkningen är således att Kronofogden vid verkställighet av tvångsåtgärder vidtar åtgärder motsvarande de som i praktiken kan komma i fråga vid verkställighet av bevissäkring enligt skatteförfarandelagen. Därtill krävs att Kronofogden kan få kännedom om planerade åtgärder med några dagars eller någon dags framförhållning.

Kronofogden har utgått från betänkandets beskrivning som anger att antalet verkställighetsärenden förväntas bli få till antalet. Konsekvenserna för myndigheten bedöms vara förhållandevis modesta och bör inte överstiga en

halv miljon kronor årligen. Det rör sig då framför allt om kostnader för enklare utbildningsinsatser, framtagande av rutinbeskrivningar samt nedlagd tid då en verkställighet ska genomföras. Därtill kan påräknas inledande kostnader för att etablera kontakter med tillsynsmyndigheterna och för att upprätta gemensamma rutiner. Även denna kostnad bedöms bli begränsad. Det bör således rymmas inom befintliga anslag.

Kronofogden vill dock uppmärksamma att myndigheten endast har begränsad erfarenhet av att hantera säkerhetsskyddsklassificerade handlingar. Myndigheten har inte heller beredskap och organisation för att hantera, transportera eller förvara handlingar och annan egendom som omfattas av säkerhetsskyddslagens bestämmelser och som kan omhändertas vid nu föreslagna tvångsåtgärder. Detsamma gäller bistånd med it forensisk kompetens och teknisk infrastruktur för att hantera säkerhetsskyddsklassificerat material.

Om detta kan komma att krävas av Kronofogden med anledning av de föreslagna bestämmelserna fordras resurskrävande organisatoriska förändringar hos Kronofogden, vilket inte ryms inom befintliga anslag. Detta inkluderar bland annat utbildning, beredskap och utökad personal- och lokalsäkerhet. Detsamma gäller om åtgärderna kan komma att kräva deltagande i säkerhetskänslig verksamhet som kräver placering i högre säkerhetsklass än den som Kronofogdens personal idag omfattas av.

Informationsutbyte av uppgifter (9.5.3)

Med anledning av förslagets praktiska krav på att Säkerhetspolisen löpande ska kunna hämta uppgifter från Kronofogden på ett sätt som är föreligt med säkerhetsskyddslagens krav på informationssäkerhet, behöver Kronofogden utveckla en ny informationstjänst.

Myndigheten uppskattar kostnaderna för en sådan utveckling till ca 5,5 miljoner kronor. En fördjupad analys och bedömningar av möjliga avgränsningar i utförandet har resulterat i att en lägre kostnad bedöms täcka it-utvecklingen jämfört med tidigare lämnade svar till utredningen.

Vid beräkningen har Kronofogden utgått ifrån att de uppgifter som ska lämnas inom ramen för en ny informationstjänst begränsas av förslag till förordning om ändring i förordningen (2001:590) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet (avsnitt 1.3) så som anges i betänkandet (s. 250). Kronofogden yrkar en ökning av anslaget med 5,5 miljoner kronor (engångsbelopp) för att täcka dessa kostnader.

Det här beslutet har fattats av rikskronofogde Fredrik Rosengren. Verksjurist Angelica Hage har föredragit ärendet. I den slutliga handläggningen har även biträdande rikskronofogde och tf. rättschef Cecilia Hegethorn Mogensen, verksamhetsdirektör verkställighet Mats Bengtsson, verksamhetsdirektör krav och betalning Tomas Höglund, verksamhetsdirektör överskuldsättning Kristin Alm, HR-direktör Maria Johansson, verksamhetsstödsdirektör Marie Olausson, kommunikationsdirektör Pernilla Gyllner, utvecklingsdirektör Daniel Jonsson och IT-direktör Annika Steffner deltagit.

Beslutet har godkänts digitalt och saknar därför underskrift.